

חוברת הכנה לחידון התנ"ך המחוזי

בחוברת:

- ❖ עצות וטיפים למתמודדים בחידון התנ"ך
- ❖ שאלות מחידונים - בחן את עצמך
- ❖ סיכומים

חוברת זו נכתבה על-ידי ובעזרת בוגרי ארגון נח"ת.

אנו מקווים כי חוברת זו תסייע לכם בלימוד התנ"ך ומאחלים לכם הצלחה רבה בחידון!
באתר האינטרנט של נח"ת תוכלו למצוא חומר עזר נוסף.

לימוד מהנה ופורה!

ברוב נחת, ארגון נח"ת

החומר לחידון המחוזי ה'תש"ע:

(החומר הוא לשנים ה'תש"ע-ה'תשע"ב)

- בראשית * החומר בסוגריים מתייחס לחלוקת החומר רק בבתי הספר הדתיים
- שמות: פרקים א'-כ"ד, ל"א-ל"ד. (- ישעיה: פרקים א'-ב', ח'-י"ב, מ'-מ"ה, מ"ט-נ"ו)
- במדבר: פרקים י'-י"ז, כ'-כ"ה, כ"ז, ל"ב. (- ירמיה: פרקים א'-ב', כ"ו-מ"ג.)
- יהושע: פרקים א'-י"א, י"ד, י"ז-י"ח, כ"ב-כ"ד. (- עמוס: כל הספר)
- שמואל א'-ב': כל הספר. (- משלי: י'-כ"א.)
- מלכים א'-ב': כל הספר. (- עזרא: פרקים א', ג', ז', ט', י.)
- יונה: כל הספר [רק לבתי הספר הממלכתיים]. (- נחמיה: פרקים א'-ה', ח'-י"ג.)
- רות: כל הספר [רק לבתי הספר הממלכתיים].

יוצא לאור ע"י ארגון נח"ת- נוער חובב תנ"ך,

ומינהל חברה ונוער במשרד החינוך

איך להצליח בחידון התנ"ך, בלי ללמוד את כל התנ"ך בעל פה.

רבים מהמתמודדים בחידון התנ"ך סבורים, שכדי להצליח בחידון צריך ללמוד את כל התנ"ך בעל-פה, ו\או שכדי להצליח בחידון מספיק ללמוד את כל התנ"ך בעל-פה. שתי הדעות הללו לא נכונות, כפי שניתן לראות פעמים רבות בחידונים¹. לימוד בע"פ של קטעים מסוימים יכול, אמנם, לעזור (למשל לימוד פרקים שיריים בנביאים ראשונים או פרקים קשים בנביאים אחרונים), אך על רוב השאלות בחידון ניתן לענות גם בלי לימוד בעל-פה -- אם רק משתמשים בהגיון. לדוגמא, הנה שתי שאלות:

"אל תיראי כי בן ילדת" נאמר ל:

"אל תיראי כי גם זה לך בן" נאמר ל:

[התשובות לפי הסדר: אשת פינחס (כשנולד איכבוד, ש"א ד) ורחל (כשנולד בנימין, פרשת וישלח)]

הפסוקים מאד דומים, ונראה שאי-אפשר להבדיל ביניהם ללא שינון. אך כשמעיינים בפסוקים רואים שיש הבדל ביניהם: בפסוק השני נאמר "גם זה לך בן", ובפסוק הראשון לא. אם חושבים על כך, ניתן להבין שהסיבה להבדל היא שלרצל כבר היה בן שנזכר קודם בתנ"ך (יוסף), ובנימין הוא בנה השני הנזכר בתנ"ך, ואילו איכבוד הוא הבן הראשון של כלת-פינחס שנזכר בתנ"ך. כך ניתן להבדיל בין הפסוקים ללא שינון כלל.

זוהי דוגמה פשוטה, אך היא אפיינית, כי ברוב השאלות בחידון יש "סימן" שיכול לכוון את הנבחנים לתשובה הנכונה - אם הם רק שמים לב אליו. יש לקרוא את השאלה בעיון ולנסות להבין את מין הדובר, אם מדובר ביחיד או בקהל, האם מדובר בשיחה או בהצהרה. ועכשיו תרגילים למתמודדים: השלימו את הסימנים החסרים בטבלה הבאה (השאלה הראשונה כבר פתורה, כדוגמה)

הסימן	תשובה	שאלה
המלאך יכול להבטיח שישוב, כי הוא לא מת, אבל אדם (אלישע) לא יכול להבטיח, כי ייתכן שימות.	המלאך (לאברהם) אלישע (לשונמית)	"למועד אשוב אליך כעת חיה והנה בן... אמר: "כעת חיה את חובקת בן" אמר:
{ רמז: ע' שמ"א ט 2 }	שאול (שמ"א כח) יהושע (יהושע ז) גלית (שמ"א יז) דגון (שמ"א ה)	"ויפל מלא קומתו ארצה" נאמר על: "ויפל על פניו ארצה לפני ארון ה'" נאמר על: "ויפל על פניו ארצה" נאמר על: "נופל לפניו ארצה לפני ארון ה'" נאמר על:
{ רמז: בעברית מקראית, פועל בהווה מציין מצב }	מיכיהו בן ימלה בלעם	"חי ה', כי את אשר יאמר ה'.. אותו אדבר" אמר: "הדבר אשר ישים ה' בפי אותו.. לדבר" אמר:
{ רמז: ע' ירמיה יב 16 }	אחאב (מל"א כא) שאול (שמ"א כח) אליהו (מל"א יט)	"קום אכול לחם וייטב לך" נאמר ל: "ואכול ויהי בך כח כי תלך בדרך" נאמר ל: "קום אכול כי רב ממך הדרך" נאמר ל:
	נער מצרי (שמ"א ל) הגבעונים (יהושע ט) שליח-יעקב (בר' לב)	"למי אתה ואי מזה אתה?" נשאל: "מי אתם ומאין תבואו?" נשאלו: "למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך?" נשאל:
{ רמז: מי היה יותר צדיק? }	פרעה לאברם אבימלך לאברהם אבימלך ליצחק	"מה זאת עשית לי? למה לא הגדת... כי אשתך היא?" "מה חטאתי לך כי הבאת עלי... חטאה גדולה" "כמעט שכב אחד העם את אשתך והבאת עלינו אשם"
שאול==גיהנום. דוד לא רוצה שבן-אחותו, יואב,	יואב (מ"א ב)	"ולא תורד שיבתו בשלום שאול" נאמר על:

¹ זקני ארגון נח"ת עוד זוכרים את סופרמן (שם בדוי), שידע את כל התנ"ך בעל-פה, וכולם היו בטוחים שיהיה חתן התנ"ך העולמי. אך לבסוף הוא נכשל בשאלה בחידון הפומבי: "מה מסמל ה' ליונה?" (ע' יונה פרק ד). סופרמן, כמנהגו, מיהר לצטט את כל הפסוק: "יואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים-עשרה ריבו אדם ובהמה רבה". הטעות שלו היתה, שהוא לא שם לב שהפסוק כתוב בלשון תמיחה, והכוונה היא: "יואני לא אחוס על נינוה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים-עשרה ריבו אדם ובהמה רבה!! [בנודאי שכן אחוס עליה!]" . הוא חשב שה' לא יחוס על נינוה, בעוד שכוננת הפסוק היא הפוכה! בגלל הטעות הזאת סופרמן לא עבר את השלב הארצי... אבל אל דאגה, לסיפור יש סוף טוב: בשנה הבאה סופרמן ניגש שוב לחידון וזכה להיות חתן התנ"ך.

"והורדת את שיבתו בדם שאול" נאמר על:	שמעי (שם)	יגיע לגיהנום, ולכן הוא אומר עליו "ולא תורד...".
"למען תשכיל בכל אשר תלך" נאמר ל:	יהושע (יהושע א)	יהושע היה מצביא, והיה צריך ללכת הרבה. לכן
"כי אז תצליח את דרכיך ואז תשכיל" נאמר ל:	יהושע (יהושע א)	נאמרו לו ביטויים שקשורים להליכה (תלך, דרכיך),
"למען תשכיל את כל אשר תעשה" נאמר ל:	שלמה (מ"א ב)	בעוד ששלמה היה מלך, ורוב הזמן ישב על כסאו.

כדי למצוא "סימנים" כאלה כמו שראינו, כדאי לעיין בפירושים שונים. למשל, בדוגמה הבאה:
 "ויהי בעת לדתה והנה תאומים בבטנה" נאמר על:
 "וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה" נאמר על:
 [התשובות (לפי הסדר): תמר כלת יהודה (בר' לח); רבקה (בר' כה)].

שוב, קשה מאד להבדיל בין הפסוקים כי הם מאד דומים, אבל בכל-זאת יש הבדל ביניהם: אצל רבקה נכתבה המילה "תומים" בכתוב חסר, ואצל תמר: "תאומים" בכתוב מלא. לפי פירוש רש"י, הסיבה לכך היא שאצל תמר שני הילדים היו צדיקים. זהו מצב "מושלם", ולכן גם המילה כתובה בצורה "מושלמת". אצל רבקה, לעומת זאת, המצב הוא פחות מושלם, כי אחד הילדים היה רשע, ולכן המילה כתובה בכתוב חסר.

דוגמה נוספת היא השאלה שכבר ראיתם בתרגיל בסעיף הקודם: "הדבר אשר ישים ה' בפי אותו... לדבר". לפי מדרש המובא בפירושו רש"י בפרשת בלק, הביטוי "הדבר אשר ישים ה' בפי" רומז, שה' כאילו שם "מתג" בפי בלעם, כמו ששמים בפה של חמור, כדי למשוך אותו לאן שרוצים (כלומר זהו ביטוי שבא לגנותו של בלעם: הוא לא באמת רצה לברך את ישראל, אבל לא היתה לו ברירה). מיכיהו בן מילה הוא צדיק ולכן לא נאמר עליו דבר כזה.

שאלה	תשובה	הסימן
"ויקח... את פך השמן ויצק על ראשו" מי נמשח? "ולקחת פך השמן ויצקת על ראשו" מי נמשח? "ויקח את קרן השמן וימשח אותו בקרב אחיו" מי נמשח? "ויקח... את קרן השמן מן האהל וימשח את..." מי נמשח?	שאול יהוא דוד שלמה	{ רמז: ע' בפירוש רד"ק בשמ"א י 1 ובשמ"א טז 1 }
"מי מנה עפר יעקב" אמר בלעם כשהיה ב: "לא הביט און ביעקב" אמר בלעם כשהיה ב: "מה טובו אהליך יעקב" אמר בלעם כשהיה ב:	במות בעל, שדה צופים, ראש הפעור	{ רמז: ע' בפירוש רש"י הירש בפרשת בלק }
"בזאת תדע כי אני ה'" נאמר לפני מכת: "למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ" נאמר לפני מכת: "למען תדע כי אין כמוני בכל הארץ" נאמר לפני מכת:	דם ערוב ברד	{ רמז: ע' בפירוש אברבנאל בפרשות וארא- בוא, על מכות מצרים }
"ויקרא גם פרעה לחכמים... ויעשו גם הם חרטומי מצרים.. מה עשו? "ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם" מה עשו?	הפכו מטות לתנינים (שמ ז 11) הפכו מים לדם (שמ ז 22)	{ ע' פירוש מלבי"ם שם }
"ותשא כל העדה... ויבכו העם בלילה ההוא" נאמר ב: "וישאו כל העם את קולם ויבכו" נאמר ב: וישא... את קולם ויבכו עד אשר אין בהם כח לבכות" נאמר ב:	פרשת המרגלים (במ' יד) פרשת יבש (שמ"א יא) פרשת צקלג (שמ"א ל)	{ רמז: מה מיוחד ב"לילה ההוא" ? }
"ויפל על פניו ארצה" נאמר על:	גלית (שמ"א יז)	{ רמז: ע' רשי שם }
באיזו מלחמה נאספו מישראל 10000 איש? באיזו מלחמה נאספו מישראל 32000 איש? כמה מתוך ה-32000 היו אמיצים? באיזו מלחמה נאספו מישראל 330000 איש?	מלחמת ברק (שופ' ד) מלחמת גדעון (שופ' ז) 10000 מלחמת יבש (ש"א יז)	*בחומר רק למגזר הדתי

הפרשנים המומלצים (לפי דעתי):

- בתורה – רש"י ורש"ר הירש (פשט); כלי-יקר ובעל-הטורים (דרש).
- בנביאים ראשונים – מלבי"ם.
- בנביאים אחרונים – אברבנאל.
- בכתובים – מלבי"ם.

לפעמים קשה למצוא סימנים הגיוניים כדי להבדיל בין פסוקים, ובמקרים כאלה ניתן להשתמש בסימנים מסוג אחר. למשל, בשאלה הבאה:

- "ויהי כי זקן ... ותכהין עיני מראות" נאמר על:
- "ועיני ... כבדו מזוקן, לא יוכל לראות" נאמר על:
- "ועיניו החלו כהות, לא יוכל לראות" נאמר על:
- "ועיניו קמה ולא יוכל לראות" נאמר על:
- "ו... לא יוכל לראות כי קמו עיניו משיבו" נאמר על:
- [התשובות, לפי הסדר: יצחק (בר' כז), יעקב (בר' מ?), עלי (ש"א ג), עלי (ש"א ד), אחיה (מ"א יד)]
- איך אפשר להבדיל בין 5 הפסוקים הדומים האלה באופן הגיוני?
- אני לא מכיר סימן הגיוני, אבל אם נסדר את המילים שקשורות לעיוורון בסדר כרונולוגי:

אחיה	עלי	עלי	יעקב	יצחק
קמו	קמה	כהות	כבדו	ותכהין

נראה שהן גם מסודרות בסדר אלפביתי-מילוני!

באופן זה קל יחסית להתאים בין הפסוק לאדם שהוא נאמר עליו.

סימנים מסוג זה נקראים "סימנים טכניים". הם פחות טובים מהסימנים ההגיוניים, אך לפעמים הם מועילים. סימנים טכניים לא חייבים להיות מבוססים דווקא על סדר אלפביתי בין מילים, אלא על כל תופעה מעניינת בפסוקים, כמו שתראו בתרגילים:

הסימן	תשובה	שאלה
{ רמז: מה המטרה של כל תקיעה? מלחמה או שלום? }	יואב (שמ"ב ב) יואב (שמ"ב יח) יואב (שמ"ב כ) שאול (שמ"א יג) גדעון (שופ' ז) יריחו (יהושע ו)	"ויתקע... בשופר ויעמדו כל העם ולא ירדפו..." נאמר על: "ויתקע... בשופר וישב העם מרדוף אחרי..." נאמר על: "ויתקע בשופר ויפוצו מעל העיר איש לאהליו" נאמר על: "ו... תקע בשופר לאמור ישמעו העברים" נאמר על: "ותקעתי בשופר אני וכל אשר אתי" נאמר על: "ויהי כשמע העם את קול השופר ויריעו" נאמר במלחמת:
* רק בחומר של המגזר הדתי	גדעון (שופ' ז) אבימלך (שופ' ט)	"ממני תראו וכן תעשו" אמר: "מה ראיתם עשיתי - מהרו עשו כמוני" אמר:
* רק בחומר של המגזר הדתי	ירבעם (מ"א יב) שבע (ש"ב כ)	"מה לנו חלק בדוד ... לאהליך ישראל" אמר: "אין לנו חלק בדוד ... איש לאהליו ישראל" אמר:
* רק בחומר של המגזר הדתי	סבכי (ש"ב כא) אבישי (שם) יונתן (שם)	מי הכה את סף (מילידי הרפה)? מי הכה את ישבי (מילידי הרפה)? מי הכה את איש מדון (מילידי הרפה)?
	אדוניה (מ"א א) יונתן בן אביתר דוד (ש"ב יח) אחימעץ בן צדוק	"איש חיל אתה וטוב תבשר" אמר: למי אמר? "איש טוב זה ואל בשורה טובה יבוא" אמר: על מי אמר?
	{ ע' בשמ"א א }	באיזה ערים, מערי פלשתים, היה ארון ה' לאחר שנשבה משילה, ובאיזה סדר?
{ רמז: השתמשו בסימן הקודם ובתוכן הפרשה }	אשדוד (שם)	"כי קשתה ידו עלינו ועל דגון א-להינו" אמרו אנשי:

הסוג הבא של סימנים נקרא "סימנים סגנוניים". סימנים אלה טובים במיוחד לזיהוי פסוקים משירים ומנביאים אחרונים, שעבורם קשה יחסית למצוא סימנים הגיוניים.

לדוגמה, איך מבדילים בין פסוק משירת יונה (יונה ב) לבין פסוק משירת דוד (שמ"ב כב)? אפשרות אחת היא לפי הקצב: בשירת יונה הקצב הוא בערך מחומש, כלומר בכל צלע יש 5 או 6 מילים, למשל:
קראתי מצרה לי אל ה' ויענני -- מבטן שאול שועתי שמעת קולי;

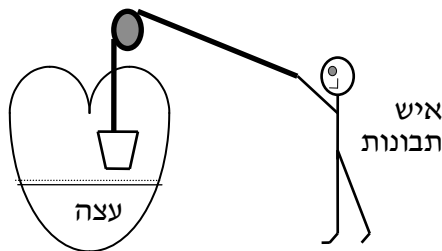
ותשליכני מצולה בלבב ימים ונהר יסובבני -- כל משברייך וגלייך עלי עברו: ...
לעומת זאת, בשירת דוד (שמ"ב כ"ב *רק בחומר של המגזר הדתי) הקצב הרבה יותר מהיר, בערך משולש (3 או 4 מילים בצלע), למשל:

בצר לי אקרא ה' -- ואל א-להי אקרא -- וישמע מהיכלו קולי -- ושועתי באזניו;
ויתגעש ותרעש הארץ -- מוסדי השמים ירגזו -- ויתגעשו כי חרה לו; ...

גם בנביאים אחרונים ניתן לשים לב להבדלי סגנון, למשל: הנבואות של ישעיהו הרבה יותר קצביות ו"שיריות" (משפטים קצרים), ובנבואות של ירמיהו המשפטים יותר ארוכים ו"סיפוריים". בנוסף לכך, לכל נביא יש ביטויים מיוחדים לו [למשל: עד כמה שידוע לי, ירמיהו הוא הנביא היחיד שמאשים את ישראל ש "לא שמעו בקול ה'"; הנביאים האחרים מדברים על אותו נושא, אבל משתמשים בביטויים קצת שונים].

סימנים מהסוג הזה טובים מאד למי שקולט אותם, אך הבעיה היא, שקשה להגדיר אותם במדוייק, והם יותר מתבססים על "חוש". אולם מי שרוצה יכול לשפר את ה"חוש" שלו לקצב, אם ישתדל ללמוד את השירים בנפרד, כלומר - לא ללמוד שני שירים באותו יום. חלוקה מומלצת של הזמן ללימוד נביאים אחרונים היא, למשל, ללמוד במשך שבועיים ישעיהו ואז במשך שבועיים ירמיהו. באופן זה מצליחים לקלוט את הסגנון האופייני לכל נביא, ואפשר להבדיל ביניהם ב"חוש".
כמוכן, מי שיש לו זמן יכול ללמוד בעל-פה כמה שירים וכמה קטעים מכל נביא, וזה גם-כן עוזר.

מי שיש לו זיכרון חזותי טוב, יכול לצייר פסוקים או קטעים 'ציוריים', וזה יכול לעזור לזכור אותם. הקטעים המתאימים לכך במיוחד הם החזונות של זכריה. אבל יש 'פסוקים ציוריים' בכל התנ"ך. לדוגמה, בספר משלי (כ 5) מופיע הפסוק: "מים עמוקים עצה בלב איש, ואיש תבונה ידלנה": אפשר לצייר אותו כך:

לפעמים אף אחד מהסימנים שתוארו למעלה לא מועיל, ובמקרים כאלה - אסור להתיימשך - צריך רק להפעיל את הדמיון. בכל מקום ניתן להמציא סימנים לא-הגיוניים ואף דמיוניים, שיעזרו לזכור את הפרטים. למשל, הנה דוגמה לשאלה:
"הוא עורר חרבו על שמונה-מאות חלל בפעם אחת" נאמר על:
"הוא הכה בפלשתים עד כי יגעה ידו ותדבק ידו אל החרב" נאמר על:
"ותהי שם חלקת השדה מלאה עדשים...ויתיצב בתוכה ויצילה" נאמר על:
[והתשובות: עדינו העצני, אלעזר בן דודו בן אחוחי, ושמה בן אגא הררי; כולם בשמ"ב כג]

השאלות האלה קשות, כי כל האנשים האלה נזכרים באותו פרק (גיבורי דוד), וקשה להתאים בין הגיבור למעשה-הגבורה שלו.

בתור דוגמה ל"סימן דמיוני", נראה איך אפשר לזכור שאלעזר בן דודו בן אחוחי הוא האיש ש"יגעה ידו ותדבק ידו אל החרב".

ראשית, נשים לב לכך שהשם "אחוחי" מזכיר צעקת-כאב ("אחח!"). הגיוני מאד, שמי שידו נדבקה לחרב יצעק צעקה מעין זו. ובכן, נדמיין לנו את הגיבור צועק: "אחח! נדבקה לי היד לחרב!". לאחר מכן, הוא מחליט שיותר לא ישתמש בנשק המיושן הזה, ומעטה והלאה ישתמש רק באקדה לייזר. אך מכיוון שאין לו אקדה לייזר, הוא צריך לשאול את אקדה הלייזר של דודו. ניתן לכתוב משפט לסיכום העניין:

"אחח! נדבקה לי היד לחרב! בפעם הבאה אני אבקש מדודי את אקדה הלייזר שלו!"

באופן זה קל לזכור, שהאדם שידו נדבקה לחרב הוא אלעזר בן דודו בן אחוחי.

ואיך זוכרים ששמה בן אגא הררי הוא האיש שהציל חלקת עדשים?

ובכן, הסתכלו סביבכם, וראו אם יש כאן (לידכם) עדשים. רוב הסיכויים שאין כאן עדשים. אם כן, איפה יש עדשים? לא כאן אלא שמה! כך זוכרים ששמה הציל חלקת עדשים.

כתרגיל, נסו למצוא עוד סימנים דמיוניים שיעזרו לכם לזכור את גיבורי דוד. ככל שהסימן יותר מוזר ולא-הגיוני - יהיה לכם יותר קל לזכור אותו.

אחרי שמוצאים סימנים דמיוניים, אפשר גם לצייר אותם (ע' בסעיף הקודם) וזה עוזר לזכור את הסימנים. רבים נעזרים בדרכי לימוד שונים כגון לימוד ספרים בזמנים שונים, כגון לימוד ספר בראשית בעת נסיעה, ספר שמואל בעת המתנה, וכן הלאה... אחרים שאף מעניקים לפסוקים או פרקים לחן מוכר נוטעים בזכרונם את אותם פרקים (שיטה מוכחת). אחרים שנוהגים לעמוד על כסא, להקליט עצמם, ולמעשה כל אדם מוצא לעצמו את דרכו הוא. הדבר החשוב שיש לזכור שכל אדם שלומד תנ"ך, לא משנה הדרך או הזמן, הוא הזוכה האמיתי.

והנה, לסיום, עוד כמה תרגילים:

הסימן	תשובה	שאלה
{ רמז: לפי "קדמה טכנולוגית" }	אבשלום (שמ"ב טז) אדוניה (מל"א א)	"ויעש לו.. מרכבה וסוסים ו50 איש" נאמר על: "ויעש לו רכב ופרשים ו50 איש" נאמר על:
	בן אבינדב (מ"א ד) נפת דאר בן אחימעץ נפתלי	"טפת בת שלמה היתה לו לאישה" נאמר על: באיזה איזור בארץ היה ניצב? "בשמת בת שלמה היתה לו לאישה" נאמר על: באיזה איזור בארץ היה ניצב?
הדרכה (חלקית): אילו שבטים לא נזכרים בפרק ומדוע? אילו שבטים נמצאים בדרום ואילו בצפון? נסו למצוא סימנים הגיוניים לכמה שיותר שבטים, וסימנים דמיוניים לשאר השבטים.		נסו למצוא סימנים (מכל סוג שהוא) שיעזרו לכם לזכור את הערים שלא נכבשו בשופטים א, ואיזה שבט לא כבש כל אחת מהן.
*רק בחומר של המגזר הדתי		אתגר (קשה!): מצאו סימנים דמיוניים כדי לזכור את כל האתרים בירושלים שנזכרים בנחמיה ג, ומי בנה כל אחד מהם!

הסימנים שהובאו כאן הם, כמובן, רק דוגמאות. הם נועדו לעורר את השכל שלכם ואת הדמיון שלכם, ובעיקר - להראות לכם שהצלחה בחידון התנ"ך לא נובעת רק משינון, אלא גם ובעיקר ממחשבה. זכרו את הסיסמה:

חשוב בטרם תכתוב!

אני מאחל לכם הצלחה רבה בחידון ובחיים!

כל פנייה בנוגע לחוברת, תיקונים, תוספות, הערות והארות, ניתן להפנות לאדיר סימן- טוב, adir.simantov@gmail.com

בחן את עצמך...

□ □ "מאת ה' היתה זאת" (כל תשובה 2 נק') □ □

- (1) "ותסוב המלוכה ותהי ל.... כי מה' היתה לו" השלם את המילה החסרה: _____
- (2) "הנה זאת הרעה מאת ה', מה אוחיל לה' עוד" אמר: _____
- (3) "דעו אפוא כי לא יפול מדבר ה' ארצה" אמר: _____
- (4) "לא נפל דבר אחד מכל הדברים הטובים אשר דיבר ה'" *רק בחומר של המגזר הדתי אמר: _____
- (5) "שובו איש לביתו כי מאתי נהיה הדבר הזה" אמר: _____

□ □ "אמן, כן יהי רצון" (כל תשובה 3 נק') □ □

- (6) "אמן כן יאמר ה' אלוקי אדוני המלך" אמר: _____
- (7) "הן לו יהי כדברך" אמר: _____

□ □ "מה ש'תגיד...כן, המפקד!" (כל תשובה 2 נק') □ □

- (8) "כדברך אדוני המלך לך אני וכל אשר לי" אמר: _____
- (9) "חטאתי, שוב מעלי את אשר תתן עלי אשא" אמר: _____
- (10) "טוב הדבר כאשר דיבר אדוני המלך כן יעשה עבדך" אמר: _____
- (11) "ככל אשר יצוה אדוני המלך את עבדו כן יעשה עבדך" אמר: _____
- (12) "ככל אשר יבחר אדוני המלך הנה עבדך" נאמר ל: _____

□ □ "ונות מצא חן בעיני ה'" (כל תשובה 4 נק') □ □

- (13) "אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ירך תחת ירכי" נאמר ל: _____
- (14) "וימצא.... חן בעיני פרעה מאד ויתן לו אשה" נאמר על: _____
- (15) "אמצא חן בעיניכם ואשר תאמרו אלי אתן" אמר: _____

- 16) "וימצאו הנערים חן בעיניך כי על יום טוב באנו"
אמר: _____
- 17) "היום ידע עבדך כי מצאתי חן בעיניך אדוני המלך אשר עשה המלך את דבר עבדו"
אמר: _____
- □ "ממצרים גאלתנו ומבית עבדים פדיתנו" (כל תשובה 2 נק') □ □**
- 18) "אנוכי העליתי אתכם ממצרים ואוציא אתכם מבית עבדים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל לוחצים"
*רק בחומר של המגזר הדתי
אמר: _____
- 19) "אנוכי העליתי את ישראל ממצרים ואציל אתכם מיד מצרים ומיד כל הממלכות הלוחצות אתכם"
אמר: _____
- 20) "ויאמר ושמעו מצרים כי העלית בכוחך את העם הזה מקרבו"
אמר: _____
- 21) "אל מוציאם ממצרים כתועפות ראם לו"
אמר: _____
- □ "שמעו ותחי נפשכם" (3 נק') □ □**
- 22) "אם תיראו את ה' ועבדתם אותו ושמעתם בקולו ולא תמרו את פי ה'
התנה: _____
- □ "הגד נא לי" (כל תשובה 3 נק') □ □**
- 23) "למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך"
אמר: _____
- 24) "מי הביאך הלום ומה אתה עושה בזה ומה לך פה" *רק בחומר של המגזר הדתי
נאמר ל: _____
- 25) "ויאמרו אליו עבדיו מה הדבר הזה אשר עשית"
נאמר ל: _____
- 26) "והגד נא לי מה עשית אל תכחד ממני"
דרש: _____
- 27) "ויאמר אל אחיו מה מעשיכם"
אמר: _____
- 28) "ויאמר אליהם... מה אתם עושים" *בחומר רק למגזר הדתי
תמה: _____
- □ □ "איש את רעהו" (כל תשובה 2 נק') □ □ □**
- 29) "וישתחו וישקו לו וישאלו איש לרעהו לשלום"
מוזכר במפגש בין: _____
- 30) "ויפל לאפיו ארצה וישתחו שלוש פעמים וישקו איש את רעהו"
מוזכר במפגש בין: _____
- 31) "החרב נחרבו המלכים ויכו איש את רעהו"
מוזכר בהקשר ל: _____

השלם את הפסוקים הבאים (כל פסוק 2 נק') *בחומר רק למגזר הדתי

- (32) "רחב נפש יגרה מדון _____"
- (33) "כפה פרשה לעני _____"
- (34) "ברבות רשעים ירבה פשע _____"
- (35) "גם כי יזקין לא יסור ממנה" _____
- (36) "התרפית ביום צרה" _____

ציין את שם הדמות שעונה להגדרות הבאות: (כל שם 1 נק')

(37) נושא כלי יואב בן צרויה-	(38) בכור גדעון-
*רק בחומר של המגזר הדתי	*רק בחומר של המגזר הדתי
(39) שומר הבגדים-	(40) כהן הבעל
	(בימי יואש מלך יהודה)-
(41) אחות לוט-	(42) בן נחש-
(43) בחיר ה'-	(44) נגיד עמי-
(45) אשת לפידות-	(46) "רעה דוד"-
*רק בחומר של המגזר הדתי	

ציין את שם המקום בו ארע כל אחד מהדברים הבאים:

(כל מקום 1 נק')

(47) קבורת יהושע-	(48) פרץ עוזה- *רק בחומר של המגזר הדתי
(49) המלכת רחבעם-	(50) יונה נסע לתרשישה מן העיר-
(51) מלחמת ישראל עם עמלק-	(52) קבורת תולע בן פואה-
(53) מות גדליה בן אחיקם-	*רק בחומר של המגזר הדתי
(55) בו הומלך שלמה-	(54) שם היתה מלחמת יהושע במלכי הצפון-
	(56) בו לבן השיג את יעקב-

ציין את המספר של כל אחד מהדברים הבאים: (כל מספר 1 נק') □ □

- (57) שנות חיי יוסף- מספר עבדי ציבא-
*רק בחומר של המגזר הדתי
- (59) גובהו של גוליית- עלות חלקת השדה שקנה יעקב-
- (61) גובה תיבת נח- מספר הרוגי נוב-
- (63) שנות מלכות חזקיה- שנות שפיטה של שמשון-
*רק בחומר של המגזר הדתי
- (65) מספר ה"מלקקים"- כמה שנים עבדו את כדלעומר-
*רק בחומר של המגזר הדתי

השלמות פסוקים נוספות: (1 נק') *רק בחומר של המגזר הדתי

- (67) "כמגדל דוד צוארך בנוי לתלפיות _____"
- (68) "בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון" _____
- (69) "מהיותם בא אל ערמת עשרים והיתה עשרה _____"
- (70) "ושמתיך לגאון עולם משוש דור ודור" _____
- (71) "וקצף גדול אני קוצף על הגוים השאננים _____"
- (72) "ובערו שניהם יחדו ואין מכבה" _____

דף תשובות:

1. אחי	25. דוד	49. שכם
2. מלך ישראל	26. יהושע	50. יפו
3. יהוא	27. פרעה	51. רפידים
4. יהושע	28. כהן מיכה	52. שמיר
5. שמעיה	29. משה ויתרו	53. מצפה
6. בניהו בן יהוידע	30. דוד ויהונתן	54. מי מרום
7. לבן	31. מלחמת המלכים במואב	55. מעיין הגיחון
8. אחאב	32. ובוטח על ד' ידשן	56. יגר שהדוּתא
9. חזקיה	33. וידיה שלחה לאביון	57. 110
10. שמעי	34. וצדיקים במפלתם יראו	58. 20
11. ציבא	35. חנוך לנער על פי דרכו	59. שש אמות וזרת
12. עבדי דוד	36. צר כחכה	60. 100 קשיטה
13. דמשק אליעזר	37. נחרי הבארותי	61. 30 אמה
14. בן הדד	38. יתר	62. 85
15. שכם בן חמור	39. חרחס	63. 29
16. דוד	40. מתן	64. 20
17. יואב	41. מלכה/יסכה	65. 300
18. מלאך ד'	42. חנון	66. 12
19. שמואל	43. שלמה	67. אלף המגן תלוי עליו כל שלטי הגיבורים
20. משה	44. דוד	68. תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו
21. בלעם	45. דבורה	69. בא אל היקב לחשוף חמשים פורה והיתה עשרים
22. שמואל	46. חושי הארכי	70. תחת היותך עזובה ושנואה ואין עובר
23. יעקב	47. תמנת סרח	71. אשר אני קצפתי מעט והמה עזרו לרעה
24. הנער הלוי	48. גורן נכון	72. והיה החסן לנערת ופעלו לניצוץ

תיאורים של דמויות בתנ"ך בע"ה

הרבה מאוד מהשאלות ששואלים בחידון התנ"ך עוסקות סביב תיאור האדם. להלן כמה מהדוגמאות הפופולאריות ביותר – בנוסף לכמה מדרשים או טיפים שיעזרו לזכור טוב יותר.

יופי-

"ויאמר אל ... אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" אברהם לשרה- לפי המדרש רק אז אברהם מכיר ביופיה של שרה "ויהי כבוא ... מצרימה ויראו המצרים את האשה כי יפה הוא מאד" יכול לבלבל עם יצחק ורבקה (ויצחק לא ירד למצרים) או עם משה וציפורה- אין לציפורה תיאור בתנ"ך, אלא אם כן אנו מיחסים אותה לאישה הכושית אשר משה לקח. " והאשה טובת שכל ויפת תאר"

טובת שכל – שבזכות חכמתה דויד לא הלך להרוג את נבל

"ו... היתה יפת תאר ויפת מראה"

אומרים על רחל שהיתה אחת הנשים היפות ביותר, ולכן התנ"ך משבח את יופיה בשני תיאורים בתואר ובמראה. (לפי רש"י תואר= צורת פרוצוף ומראה= זיו קלסטר)

"ויהי ... יפה תאר ויפה מראה"

ובנה האהוב של רחל יוסף יורש את היופי מאמו, שגם עליו נאמר היופי בשני תיאורים.

"וכ... לא היה איש יפה בכל ישראל להלל מאד מכף רגלו ועד קדקדו לא היה בו מום"

התשובה היא אבשלום, והרבה חושבים שאולי מדובר בשאול או ביוסף, אז אפשר לזכור זאת באמצעות כך שהפסוק רומז לנו על סופו של אבשלום שעתיד ללקות בגאווה שלו (אבשלום נתלה על עץ האלה עם שיערות ראשו, "ועד קדקדו" הכוונה היא לשיערות ראשו)

"והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי"

דויד- אתם מכירים את סיפורי הילדים על הילד הקטן והגי'נג'י? אם לא אז תכירו מדובר על דויד. גובה-

"בחור וטוב ואין איש מבני ישראל טוב ממנו משכמו ומעלה גבה מכל העם"

שאלה עם רקורד טוב בחידוני התנ"ך האחרונים – אז מדובר בשאול, ולזכור שעליו נאמר שהוא היה הכי גבוה מכל בני"י לא להתבלבל עם יוסף או אבשלום

"ויצא איש הבנים ממחנות פלשתים ... שמו מגת גבהו שש אמות וזרת"

עד עכשיו ולם היו יפים והינה אחד ענק וכנראה גם לא יפה

"ומשקל קינו שלש מאות משקל נחשת והוא חגור חדשה" מדובר בישיבי בנוב מבני הרפה (אחיו של גלית)

"ואצבעת ידיו ואצבעות רגליו שש ושש עשרים וארבע מספר" בן אחר של הרפה, ולא נדמה לי שאפשר לשכוח דבר כזה, איש מדון – כתרגומו כן הוא איש בעל מידות גדולות.

חכמה-

"אחרי הודיע אלהים אותך את כל זאת אין נבון וחכם כמוך"

פרעה אומר ליוסף לאחר פתרון החלום, אם יוסף היה רק פותר את החלום ולא מיעץ עצה הוא היה רק חכם, אבל הוא גם יעץ עצה, ומכאן הוא נבון וחכם.

"ואמלא אתו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה"

"ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'"

שני המקורות נראים כאילו מדברים על אותו אדם או על אותו הנושא – שניהם מדברים על עתיד ונראים כאילו שזו נבואה, אז באמת אחד מהם זה נבואה. בראשון מופיע "ובכל מלאכה" ומדובר על בצלאל בן אורי שעבד (עשה מלאכה) בהקמת המשכן בימי משה. ואילו השני זה נבואת ישעיהו על המשיח.

איש חכם מאד – יונדב רע אמנון (ע"פ המדרש מאוד הכוונה לשטן או לרוע, ואנו מכירים את עצתו הרעה)

"הנה עשיתי כדברייך הנה נתתי לך לב חכם ונבון אשר כמוך לא היה לפניך ואחרייך לא יקום כמוך"

"ויהחכם מכל האדם מאיתן האזרחי והימן וכלכל ודרדע בני מחול ויהי שמו בכל הגוים סביב"

שני המקורות האחרונים מתארים את שלמה שלא היה ולא יהיה אף אדם חכם כמוהו

כמוכן שיש עוד המון תיאורים שכדאי ללמוד כמו תיאורים על אנשים והשיער שלהם (כדאי לכם לחפש את זה – כמו אבשלום, שמשון, אליהו), או אנשים עיוורים (כמו יצחק, יעקב, אחיה השילוני, עלי) וכ'...

החבורת נכתבה ועובדה ע"י בוגרי נח"ת וחידון התנ"ך: מאיר בן דרור, אלכס יעקובוב, אראל סגל ואדיר סימן- טוב.

רוצים להעמיק את ידיעותכם בתנ"ך?

להנות משיעורים, שבתות ופעילויות משותפות?

נשמח לראותכם איתנו.....ארגון נח"ת.